

Transparantie

Voor het **ministerie van Economische Zaken** analyseren Mulders en Van de Werk-Draaijers de tarieftransparantie in de markt voor mobiele telefonie. Uit de analyse blijkt vooral dat de tarieven moeilijk te begrijpen zijn en lastig te vergelijken. Daarnaast blijkt het voor consumenten moeilijk om inzicht te krijgen in de belkosten en het belgedrag. De auteurs stellen dat dit kan betekenen dat consumenten zich meer moeten inzetten om tot een keuze te komen voor een aanbieder van mobiele telefonie dan nodig zou zijn. Ook bestaat de kans op bewuste of onbewuste misleiding door aanbieders.

Mulders, E. en C. van de Werk-Draaijers (2009) *Tarieftransparantie in de markt voor mobiele telefonie. Analyse*. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken.

Inkomensverdeling

Voor het **Tjalling C. Koopmans Research Institute** analyseren Gilbert en Unger de effectiviteit van IMF-programma's op de inkomensverdeling binnen landen. Het verstrekken van leningen aan landen blijkt een negatieve impact te hebben, wat hoofdzakelijk is te wijten aan de voorwaardelijkheid die aan de leningen wordt gesteld. Het resultaat wordt verklaard door het verschil in de wijze waarop markten en instituties functioneren tussen ontwikkelingslanden en ontwikkelde landen. De resultaten van deze analyse op 98 landen over de periode 1970–2000 wekken de indruk dat ontwikkelingslanden meer vrijheid toegekend moet worden bij het organiseren van hun economie.

Gilbert, N. en B. Unger (2009) *Do loans harm? The effects of IMF programs on inequality*. TKI discussieartikel nr 09-26. Utrecht: Tjalling C. Koopmans Research Institute.

Topinkomens

Voor het **National Bureau of Economic Research** vatten Atkinson *et al.* de uitkomsten samen van recente literatuur over de historische ontwikkeling van topinkomens. Daarin zijn op basis van belastinggegevens tijdreeksen ontwikkeld voor het nationaal inkomensaandeel van het laatste percentiel veelverdieners in 22 landen vanaf het einde van de negentiende eeuw. De meeste landen ervaren een dramatische daling in het aandeel van topinkomens in het eerste deel van de twintigste eeuw. Dit is het gevolg van schokken in topinkomens door oorlogen en economische depressies. De afgelopen dertig jaar zijn de aandelen van topinkomens in Engelstalige landen, in China en in India aanzienlijk groter geworden. Dit komt vooral door een ongekeerde stijging van toplonen. Voor continentaal Europa en Japan gold deze stijging niet, vooral door een progressiever belastingstelsel.

Atkinson, A., T. Piketty en E. Saez (2009) *Top incomes in the long run of history*. NBER werkdokument nr 15408. Cambridge, Mass.: National Bureau of Economic Research.

Bijscholing

Voor het **Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt** onderzoeken Montizaan *et al.* de effecten van een exogene verandering in de toekomstige pensioenuitkeringen van werknemers op hun deelname aan bijscholing. De auteurs hanteren een natuurlijk experiment met data voor mannelijke werknemers in de Nederlandse publieke sector, die zijn geboren in 1949 of in 1950. De 1950-groep was onderworpen aan een grote hervorming die hun pensioenrechten verminderde. Deze schok blijkt te leiden tot uitstel van het pensioen en toename van de bijscholingsdeelname onder oudere werknemers in met name grote organisaties. Dit correspondeert met het gegeven dat deze betere scholingsmogelijkheden bieden dan kleinere organisaties.

Montizaan, R., Cörvers, F. en A. de Grip (2009) *The effects of pension rights and retirement age on training participation: evidence from a natural experiment*. ROA onderzoeksmemorandum nr 2009/12. Maastricht: ROA.

Uitkering

Voor het **CentER** analyseren Arni *et al.* of het korten op de uitkering door uitkeringsinstanties een effect heeft op de tijd dat mensen werkloos zijn en op de tijd dat ze een nieuwe baan houden. Hierbij gaat het om uitkeringsgerechtigden die geen moeite doen om een nieuwe baan te vinden, waarbij de auteurs gebruikmaken van een Zwitserse dataset. Waarschuwingen en kortingen van de uitkeringsinstantie blijken een positief effect te hebben op de kans om een baan te vinden, waarbij de zoektocht naar een baan 33 dagen verkort wordt. Kortingen op de uitkering hebben echter een negatief effect op de tijd dat iemand de nieuwe baan houdt.

Arni, P., R. Lalive en J. van Ours (2009) *How effective are unemployment benefits sanctions? Looking beyond unemployment exit*. CentER discussedocument nr 2009-80. Tilburg: CentER.

Risico

Voor **Netspar** onderzoeken Kapteyn en Teppa risicohoudingen van verschillende individuen om een beter inzicht te krijgen in portfoliobeslissingen van huishoudens. Empirisch blijken deze portfoliokeuzes vaak niet overeen te komen met de theorie. Op drie manieren worden individuen ingedeeld in groepen met verschillende risicohoudingen: op basis van onzekere toekomstige inkomensstromen, op basis van investerings- en spaarstrategieën en op basis van intuïtieve vragen over omgaan met geld. Met deze indelingen worden portfoliokeuzes verklaard in een model met vaste transactiekosten. De groepsindeling aan de hand van directe intuïtieve vragen verklaart het portfoliokeuze patroon het beste, de groepsindeling naar onzekere toekomstige inkomensstromen het minste.

Kapteyn, A. en F. Teppa (2009) *Subjective measures of risk aversion, fixed costs, and portfolio choice*. Netspar discussedocument nr 07/2009-024. Tilburg: Netspar.

SINDS 1916

Prijsgaranties

Voor het **Tinbergen Instituut** onderzoeken Janssen en Parakhonyak het effect van minimumprijsgaranties op de prijzen die consumenten willen betalen. Ze gebruiken een model waarin mensen winkelen en vooraf niet geïnformeerd zijn over de prijsgaranties. De consumenten blijken de aankopen hoger te waarderen en daarom gaan hun reserveringsprijzen omhoog. De reden is dat ze verwachten hun geld terug te krijgen mocht het product elders goedkoper blijken. Deze prijsreactie leidt ertoe dat de bedrijven hogere winsten behalen, zelfs als wordt gecorrigeerd voor het feit dat sommige mensen de producten elders tegen lagere prijzen kopen. Een evenwicht waarin alle bedrijven deze strategie volgen bestaat niet, omdat bedrijven altijd kunnen meeliften op de hogere reserveringsprijzen.

Janssen, M. en A. Parakhonyak (2009) *Minimum price guarantees in a consumer search model*. TI discussieartikel nr 2009-089/1. Rotterdam: Tinbergen Instituut.

Zorguitgaven

Voor het **Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit** onderzoeken Wunder en Schwarze de stelling van Richard Posner. Posner stelde dat de zorguitgaven voor oudere vrouwen beter gebruikt kunnen worden voor oudere mannen, die daardoor hun levensverwachting omhoog zien gaan. Vrouwen leven langer, maar leven gelukkiger als hun man nog niet overleden is. Wunder en Schwarze gebruiken Duitse enquêtegegevens om in te schatten of weduwen een lagere tevredenheid hebben dan een controle-groep van vrouwen van wie de man nog leeft. Ze komen tot de conclusie dat, na een aanpassing aan de nieuwe situatie, de weduwen niet een lagere tevredenheid hebben dan de nog getrouwde vrouwen.

C. Wunder en J. Schwarze (2009) *Is Posner right? An empirical test of the Posner argument for transferring health spending from old women to old men*. IZA discussedocument nr 4485. Bonn: IZA.

Akkerbouw

Voor het **LEI** bespreekt Vrolijk de inkomensfluctuaties in Nederland en Spanje in de akkerbouw. Fluctuaties in inkomen kunnen verklaard worden door klimatologische omstandigheden, ziektes en fluctuaties in in- en verkoopprijzen. Het blijkt dat inkomensfluctuaties in de akkerbouw in Nederland veel groter zijn dan in Spanje, ook al zijn de productierisico's, vooral door droogte, en de daadwerkelijke productiefunctuatie groter in Spanje. Dat in Nederland toch grotere inkomensfluctuaties zijn komt doordat de agrarische bedrijven hogere overheadkosten hebben, en dus een kleinere marge, waardoor kleine veranderingen in productie direct een positief inkomen doet omslaan naar een negatief inkomen.

Vrolijk, H. (2009) *Akkerbouw: Inkomens variëren sterk in vergelijking met andere EU-landen*. Agri-monitor, oktober. Wageningen: LEI.

SINDS 1916

Inflatie

Voor **De Nederlandsche Bank** onderzoeken Galati *et al.* of de langetermijninflatieverwachtingen sinds medio 2007 in de westerse wereld zijn veranderd. De gevoeligheid van geïndexeerde obligatieleningen voor macro-economische berichten nam toe, wat wijst op een hogere volatiliteit van de verwachtingen. Dit was met name het geval kort na het faillissement van Lehman Brothers in 2008. De resultaten worden door de auteurs verklaard door een afgenomen vertrouwen bij marktpartijen dat centrale banken door het expansieve monetaire beleid tijdens de crisis op lange termijn de inflatie kunnen beperken.

Galati, G., S. Poelhekke en C. Zhou (2009) *Did the crisis affect inflation expectations?* DNB werkdokument nr 222. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.

Coördinatie

Voor **METEOR** bestuderen Kovarik *et al.* coördinatieproblemen in netwerken aan de hand van een laboratoriumexperiment. Daarin spelen deelnemers een coördinatiespel waarin ze een-op-een-contact hebben met hun bureaus. Heterogeniteit in het aantal buurverbindingen per persoon blijkt de coördinatie aanzienlijk succesvoller te maken. De coördinatie wordt meestal bepaald door degene met de meeste verbindingen. De auteurs redeneren dat deze leiders hun acties zelden aanpassen aan het gedrag van een enkele buur, terwijl de anderen dit andersom juist wel doen. Daarnaast blijkt lokaal aanwezige endogene informatie over de netwerkstructuur eenzelfde bijdrage te leveren aan het oplossen van coördinatieproblemen als volledige informatie. Dit toont volgens de auteurs aan dat lokale informatie vaak voldoende is voor goede coördinatie en dat de extra informatie bij volledige informatie niet effectief wordt gebruikt.

Kovarik, J., F. Mengel en J. Romero (2009) *(Anti-)coordination in networks*. METEOR onderzoeksmemorandum nr 09/041. Maastricht: METEOR.

Participatie

Voor het **Centraal Bureau voor de Statistiek** beschrijven Otten en Siermann de arbeidsparticipatie onder vijftigplussers. Tussen 1996 en 2008 is de bruto arbeidsparticipatie van de 50- tot 65-jarigen opgelopen van 42 naar 58 procent. Qua aantal is de groep ouderen die participeren op de arbeidsmarkt over dezelfde periode gestegen van 970.000 naar 1,9 miljoen. Ruim de helft van deze groei wordt verklaard doordat de mensen ouder zijn geworden en het restant door de hogere arbeidsparticipatie. Daarbij is 62 procent vrouw, wat vooral is toe te schrijven aan de vergrijzing van de vrouwen die in het recente verleden zijn toegetreden tot de arbeidsmarkt. Het gemiddeld aantal gewerkte uren onder vijftigplussers is echter afgenomen.

Otten, F. en C. Siermann (2009) *Webmagazine*. 14 oktober. Den Haag: CBS.